

Zolnay János

Városi szegregáció és helyi stratégiák

A romák száma Magyarországon, és arányuk a teljes népességben belül

- 1971: 320,000 (3%)
- 1993: 470.000 (4,5)
- 2003: 570,000 (5,5)
- 2006: több mint 600.000 (6)

Szegénytelepek, roma-telepek

- 1971-ben a roma népesség 66%-a élt hagyományos cigánytelepeken, többnyire a településen kívüli területeken
- 1993-ban a roma népesség 14%-a élt szegénytelepeken In 2003 6% of
- 2003-ban a roma népesség 6%-a élt szegénytelepeken

A roma családok elhelyezkedése a településen belül

- A család közvetlen szomszédságában elsősorban romák élnek

1993	2003
30%	56%
- A család közvetlen szomszédságban roma és nem roma családok is élnek

1993	2003
30%	22%
- A család közvetlen szomszédságban elsősorban nem roma családok élnek

1993	2003
30%	22%

Gyerekszegénység (%) városi és rurális területen a visegrádi országokban
2006-ban

	Csehország	Lengyelország	Szlovákia	Magyarország	EU 25
Szegénységi ráta	10	17	11	12	
Gyerekszegénységi ráta	17	24	17	19	
Gyerekszegénységi ráta városi térségekben	17	15	12	12	19
Gyerekszegénységi ráta rurális térségekben	17	29	20	25	22
Városi és rurális területek közötti szegénységi rés	0	14	8	13	3

Nagyrészt vagy teljes egészében roma családok által lakott városi slumok típusai

- Kifejezetten a romák számára létrehozott városszéli szegénytelepek
- Korábbi ipari munkások és bányászok szegénytelepei
- Korábbi laktanyák
- Belvárosi területek
- Panel lakótelepek
- Korábbi üdülőövezetekben illegális vagy félig legális módon létrejött ún. „városi vadtelepek”

A szegregációt erősítő helyi stratégiák

- A belvárosokban a dzsentrifikáció a régi lakóépületek lebontásával vagy felújításával és lakosság cserével jár együtt; a korábbi lakosok a belváros peremterületein kapnak szociális bérlakást
- A belvárosokban a dzsentrifikáció a régi lakóépületek lebontásával vagy felújításával és lakosság cserével jár együtt; a korábbi lakosok segítséget kapnak, hogy a városon kívüli falusias területeken tudjanak új otthonhoz jutni
- A belvárosokban a dzsentrifikáció a régi lakóépületek lebontásával vagy felújításával jár együtt; a korábbi lakosok kiváltása történik meg és számukra új lakásokat vagy parasztházakat vesznek a városon kívül
- A városi slumok növekednek, ha ezeken a területeken szociális bérlakásokat építenek
- A városi slumok bővítése történik, ha ezeken a területeken romák számára hoznak létre lakóhelyeket.

A roma szegénytelepek korszerűsítése – Nyíregyháza

- A Huszár-telep eredetileg lovassági laktanya volt, majd a hatvanas évek elején újjáépítették és alacsony minőségű lakásokat hoztak létre.
- A helyi önkormányzat egyetért abban, hogy a hatvanas évek közepe óta a Huszár-telep a fő problémaforrás Nyíregyházán: máshonnan kilakoltatott bérlők kaptak ott rossz állapotú lakásokat
- A Huszár-telep körülzárt terület
- Az Orosi városrész forgalmas útvonal mellett található, látható helyen, és megbontja a városfejlődés folyamatát

A szegénytelepek felújítása – „A fő terv”

„A fő terv”

- Az Orosi városrész bontása, közben a Huszártelep bővítése új lakások építésével, a régi házak közvetlen közelében
- A roma gyerekek többségének beíratása a helyben működő általános iskolába
- A helyi szinten keletkező szociális problémák és feszültségek megoldására a szociális ellátóhálózat létrehozása, bővítése

A szegénytelepek korszerűsítése Nyíregyházán – Inverz hatás

- Az általános iskolák igazgatói ideiglenesnek tekintik a roma tanulók jelenlétét az iskolákban, mert azt remélik, a városfejlesztési terv „megszabadítja őket” a roma tanulók többségétől
- A szegregáció a közoktatási intézményekben jelentős mértékűvé és öngerjesztő folyamattá vált
- A tanulói migráció mértéke kezelhetetlenné vált

Bővülő Roma-telep, dzsentrifikálódó belváros – Kaposvár

- 1922: A városvezetés elkülönített egy területet (Kaposzentjakab), amelyet felparcellázott a beás romák számára számukra ott kisebb házakat építve. A beások letelepítésével, azok nem költöztek be a város belső területeire
- 1960: A városvezetés kitelepítette a belterületeken élő, kereskedéssel foglalkozó colári romákat Kaposzentjakabra
- 1995: A helyi önkormányzat eldöntötte, hogy tovább bővíti a telepet új, szerényebb minőségű szociális bérlakások építésével
- A belvárosban élő, kereskedelemmel foglalkozó romungro családokat is kiköltöztették
- 2000: Újabb szociális bérlakások épültek Kaposzentjakab területén

Bővülő Roma-telep, dzsentrifikálódó belváros Kaposváron – inverz hatás

- Az iskolák képtelenek kezelni az inter-etnikus konfliktusokat
- Az önkormányzat akarata ellenére kénytelen újraszervezni a beiskolázási körzeteket, összevonni és bezárni iskolákat egyrészt az inter-etnikus konfliktusok miatt, másrészt amiatt, hogy sok roma és nem roma tanulót más iskolába visznek
- Az állandó újraszervezések újabb konfliktusokat generálnak
- Az önkormányzat meg van győződve arról, hogy a stabilitást elérni és biztosítani csak a roma-telep közvetlen közelében található szegregált iskolával lehet. Emiatt civil szervezetek beperelték a városvezetést, kérve az iskola bezárását is.

Miskolc – pengeélen

Educational interest group were dominant for a long time

Hosszú ideig az oktatási érdekcsoportok voltak meghatározóak

- Az oktatáspolitikai prioritása: a politikai döntéshozatal felismerte, hogy abban az esetben tudják ellenőrizni a közoktatási migrációt és az iskolai szegregációt, ha azokban az ún. „puffer iskolákban”, ahol növekszik a roma tanulók száma, kéttannyelvű osztályokat vezetnek be.
- A kéttannyelvű osztályok beiskolázási körzete az egész városra kiterjed, ezeket az elitcsoportok is előnyben részesítik, függetlenül attól, hogy ugyanabban az iskolában más osztályokban mekkora a roma tanulók száma, aránya.
- A városban informálisan elfogadták, hogy a roma tanulók nem járhatnak kéttannyelvű osztályokba
- Másrészt, a helyi önkormányzat a kéttannyelvű osztályokból kizárt roma tanulók számára is nyújt támogatást.

Miskolc – pengeélen

A városi érdekcsoport meghatározóvá vált

- Civil szervezetek pert indítottak a városvezetés ellen az iskolán belüli szegregáció csökkentése céljából
- Az autópálya elérte a város területét, így nyilvánvalóvá vált a legnagyobb roma-telep problémája
- A városi önkormányzat elhatározta, hogy felszámolja ezt a roma-telepet

Miskolc – pengeélen: működési zavarok

- A helyi önkormányzat nem képes ellenőrizni a közoktatási migrációt, és az egyéb migrációs folyamatokat
- Növekszik a vadtelepeken élők száma

A városi társadalmakban feleslegessé váló népesség

- Az ipari városok sokáig munkalehetőséget nyújtottak a szegény rétegek számára, de igazából, mint városlakókkal nem tudtak mit kezdeni: nem tudták őket a városi társadalomba integrálni és nem tudtak számukra megfelelő lakhatást biztosítani
- A társadalmi-gazdaság és politikai átalakulás után a városi szegényrétegek – főként, de nem kizárólagosan a roma népesség – a városi társadalomban feleslegessé vált

„Az olvashatatlan város”

- A beiskolázási körzetek közötti tanulói migráció jelentős mértékű a városokban
- A határok szimbolikusak, amelyeken át lehet járni, az intézményeket különböző társadalmi csoportok is használhatják
- A migrációs folyamatok miatt a városi tér fragmentálódott
- A helyi önkormányzatok nem képesek ésszerű fejlesztésekre és a közoktatást érintő döntések meghozatalára

A beiskolázási körzeten belül tanuló gyerekek aránya (2010)

Településnagyság	%
megyei jogú városok	36,2
nagyvárosok	71,2
kis- és középvárosok	64,6
nagyközségek	72,0
kisközségek	76,0

Köszönöm szépen a figyelmet!